

Zlatko Čular

MUKA KRISTOVA

PASIONSKA
BAŠTINA

MUZEJ
MIMARA

Muzej Mimara
Zagreb
16.-29. 3. 2013.

UOBLIČITI NEPRISPODOBIVO

Pasijski motivi Zlatka Čulara i Maje Dolenčić Malešević

Svaki put kad se suočimo sa slikama i kipovima nadahnutima biblijskim, a pogotovo novozavjetnim motivima prisjetimo se bitne teškoće predstavljanja, prikazivanja, uobličavanja nečega što nužno izmiče našem uvidu i shvaćanju, što svakako nadmašuje naše iskustvo. Takoreći, dođe nam da se složimo s nekim starim teolozima koji su se protivili svakom konkretiziranju svetačkih likova, svakom materijaliziranju duhovnih sadržaja, a pogotovo svakoj likovnoj predodžbi i tvarnoj predstavi Božjeg lica.

Dugo je trebalo da ikonoklasti, protivnici (pa i zatornici, uništavatelji ikona, svetih slika, predmetne predstave nadstvarnih bića i pojava – kao svojevrzne balsfemije) budu nadvladani argumentom iz same Biblije kako je čovjek stvoren na sliku i priliku Božju, te kako je kršćanski bog kroz Kristovu patnju na neki način podijelio (ili eshatološki prefigurirao) putanju ljudske sudbine.

Upravo je Kristova Pasija jedan od mogućih primjera pomirenja nepomirljivih krajnosti, odnosno predstavljanja božanske parabole kroz čovjekovu participaciju, premda nam se i u toj motivici javljaju nemale opasnosti prevelikog prizemljenja, jakog pojednostavljenja, bolne jednoznačnosti. Dok je za metafizičke i transcendentalne vizije nefigurativna, nemimetička morfologija sasvim prikladna, jer ne podnosi nikakvu usporedbu niti se daje suobličiti s eventualnim modelima, tema Križnog puta, Raspeća i Uskrsnuća izaziva figurativnu, antropomorfnu interpretaciju sa svim mogućim napastima drastičnosti, verizma, karikaturalnosti naturalizma, doslovnosti hiperrealizima. Ali put empatije, sućuti i svojevrzne identifikacije s patničkim umirućim i mrtvim Bogočovjekom traži uvijek iznova i povremeno nalazi odgovarajuće vidove ekspresivnog odgovora, kreativnog izraza rubnih situacija graničnih stanja.

Na ovogodišnjoj izložbi po pozivu "Pasijske baštine" izlažu dva afirmirana hrvatska likovna umjetnika, stvaraoci s dugim kontinuitetom bavljenja ljudskim likom i duhovnom dimenzijom postojanja. Zanimljivo je da se pritom nadopunjuju kiparska i slikarska disciplina, te da se manifestiraju različiti pristupi

ikonografskim zadacima koji imaju dugu povijesnu tradiciju u europskim, ali i u domaćim relacijama. Između velikih uzora, impresivnih modela i uvjerljivih prototipova nije lako naći individualnu soluciju, izbjeći stereotipove i inerciju, te ne upasti u puku proizvoljnost, iznevjeriti motivaciju običnom ilustrativnošću prigoda i epizoda.

Kipar Zlatko Čular ulazi u temu Raspeća s ulogom vlastitog dugogodišnjeg bavljenja ljudskim stradanjem, dramom tjelesnosti i ekstazom umiranja. Ciklusi poput Jame, Talaca, Ekshumacije pripremili su ga za motiv patnje i smrtnog grča, samo što je materija gline i bronce djelovala odveć gravitacijski zemno i fizički drastično. Odlučivši se predstaviti Raspetog Krista u bjelini, čistoći, izdvojenosti sadre ili gipsa samim time je liku dao svojstva što ga izdižu iz običnosti i narativnosti. Iako gips uglavnom povezujemo s klasicističkim akademskim postupcima, u Čularovoj primjeni on ima oporosti i izravnosti enformelističke fakture, a i sama modelacija daleko je od naglašene voluminoznosti ili opisnosti korpusa. Dva druga raspeća tijela (Dizme i Gizme) još su sumarnije tretirana, svedena na znakove u masi. Nekoliko obojanih crteža što prate Čularovu pasijsku prezentaciju također svjedoče kako autoru nije do narativnosti nego do simboličnosti, kako ne teži imitaciji nego sugestiji, a to je svakako primjerenije motivu koji više od doslovno događajnoga ima dublje preneseno i teško dohvatno značenje.

Slikarica Maja Dolenčić Malešević druži se s novozavjetnim prizorima s onom istom prisnošću i čednošću s kojom je čitava radnog vijeka predstavljala običan svijet, likove iz susjedstva, poštare, šahiste, muzikante, djevojčice, domaće životinje i mrtve prirode na priprostim stolovima. Njezina izrazito nježna, lirski crta vrlo je sumarno oblikovala obrise predstavljenih, s ozbiljnošću i uživljavanjem u samoću i tišinu njihova življenja. Stoga, ona i svetim likovima, pa i samome Isusu, pristupa upravo "šopovski", poziva ga u bliski joj ambijent i prepoznaje po mogućoj srodnosti. Po toj gotovo franciskanskoj poniznosti i sklonosti za ljepotu svakodnevice stiže pravo da se i s najvećim motivima ogleda u zrcalu malenosti.

ak. Tonko Maroević

GIVING SHAPE TO THE UNIMAGINABLE

Passion art motifs in the works of Zlatko Čular and Maja Dolenčić Malešević

Each time we face the paintings and statues inspired by biblical, and especially by New-Testament motifs, we remember an important difficulty in presenting and shaping something that necessarily evades our insight and understanding, something that definitely surpasses our experience. We almost feel tempted to agree with some ancient theologians who opposed making saints concretized figures, materializing the spiritual, and in particular an artistic and material conception of God's face.

It took long for iconoclasts, opposers (even exterminators, destroyers of icons, sacred paintings, material conceptions of surreal beings and phenomena – as some kinds of blasphemy) to be overpowered by an argument from the Bible itself that a man was created in the image and likeness of God, and that through the Christ's suffering, the Christian god in a way divided (or eschatologically reconfigured) the course of human destiny.

The Passion of the Christ is one of the possible examples of reconciling the irreconcilable extremes, or presenting the divine parable through man's participation, even though such motifs present the danger of excessive earthliness, simplification and painful unambiguousness. Whereas non-figurative, non-mimetic morphology is completely adequate for metaphysical and transcendent visions, because it can not be compared nor can it be shaped after potential models, the subjects of the Way of the Cross, Crucifixion and Resurrection give rise to antropomorphic interpretation with all the possible temptations of coarseness, verism, caricature-like quality of naturalism, literalness of hyperrealism. But the path of empathy, sympathy and identification with the suffering, dying and dead God-man keeps looking for and occasionally finds suitable forms of expressive response, creative expression of marginal situations and states.

Passion Heritage invited two established Croatian visual artists, authors with a long history of depicting human figure and spiritual dimension of existence, to exhibit their artwork at this year's exhibition. The disciplines of sculpture and painting complement each other in the process, and different approaches to iconographic tasks with a long tradition in both European and domestic contexts are manifested.

Among great role models, impressive models and convincing prototypes it is not easy to find an individual solution, evade stereotypes and inertia, and not get caught in sheer arbitrariness, betray motivation by simple illustrativeness of occasions and episodes.

The sculptor Zlatko Čular grasps the subject of Crucifixion from the personal perspective of age-long dealing with human suffering, drama of corporality and ecstasy of dying. Cycles such as Jama (the Pit), Taoci (Hostages), Ekshumacija (Exhumation) have prepared him for the motifs of suffering and mortal spasm, only the clay and bronze he uses appear too earthly and physically drastic. Having decided to present the Crucified Christ in the whiteness, cleanliness and detachment of gypsum or plaster, he added to the image of Christ qualities that place him above ordinariness and narration. Although we usually connect plaster with classicist academic methods, when Čular uses it, it gains harshness and directness of enformelistic surface, and modeling itself is far from pronounced voluminosity or descriptiveness of corpus. The other two crucified bodies (Dizma and Gizma) have been dealt with even more summarily, reduced to signs in the mass. Several coloured drawings accompanying Čular's passion presentation also prove that the author does not aim for narration but symbolism, does not aim for imitation but suggestion, which is far more suitable for a motif which has a more profound, figurative meaning difficult to grasp.

The painter Maja Dolenčić Malešević deals with New-Testament scenes with the same closeness and modesty she has used her entire active life to present the ordinary world, characters from the neighbourhood, postmen, chess players, bandsmen, girls, domestic animals and still nature on plain tables. Her pronouncedly gentle, lyrical feature shaped the contours of the presented extremely summarily, with seriousness and empathy with the solitude and silence of their lives. She thus approaches sacred characters, even Jesus himself, in the manner of Šop, invites him into her familiar setting and recognizes him by possible affinity. This almost Franciscan humility and preference for the beauty of everyday life gives her the right to present even the greatest motifs through the mirror of smallness.

Academician Tonko Maroević

Zlatko Čular rođen je 1935 u Dubrovniku. Nakon završene Škole za primjenjenu umjetnost u Splitu 1952., završio je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, kiparski odjel 1957. Iste godine nastavlja dvogodišnji studij u klasi prof. Antuna Augustinčića. Od 1959. do 1963. suradnik je majstorske radionice Antuna Augustinčića. U njegovom radu usko su povezani kiparstvo i slikarstvo, a središte tog djela čini ljudski lik. Zaokupljen je temama ljudske patnje, smrti i prolaznosti, često se nadahnjuje motivima iz Jame I. G. Kovačića. Radi u bronci, gipsu i terakoti, naglašavajući posebnost materijala i snagu ekspresivno oblikovane mase. Izlaže od 1960. godine. Sudjelovao je na šezdesetak

likovnih kolonija u zemlji i inozemstvu i priredio više od 40 samostalnih izložbi. Autor je mnogih bista i drugih spomeničkih rješenja. Zlatko Čular dobitnik je mnogih nagrada i priznanja za likovni rad. Godine 1998. odlikovan je odličjem reda Danice Hrvatske, te 2004. odličjem medaljom Mare Nostrum Croaticum. Treba istaći i oko 70 priznanja za likovni rad u dobrotvornim i humanitarnim akcijama.

Zlatko Čular was born in Dubrovnik in 1935. After having graduated from the School of Applied Arts in Split in 1952, he graduated from the Academy of Fine Arts in Zagreb, Sculpture Department, in 1957. In the same year he enrolled in a two-year course of study in the class of prof. Antun Augustinčić. From 1959 till 1963 he worked as a fellow-worker at prof. Antun Augustinčić's art workshop. In his work he closely connects sculpture and painting, with a human figure as a central motif of the work of art. He is absorbed in the topics of human suffering, death and transitoriness of life and often inspired by the motifs from a long poem Jama (The Pit) by Ivan Goran Kovačić. He uses bronze, plaster and terra cotta, emphasizing the individual characteristics of materials and the power of expressively shaped mass. He has been exhibiting from 1960. He participated in around sixty art colonies in the country and abroad, and organized more than 40 individual exhibitions. He is the author of many busts and monuments. Zlatko Čular has been given many awards for his visual art work. In 1998, he received the Order of Danica Hrvatska and in 2004 he was awarded a Medal of Mare Nostrum Croaticum. He has also been given around 70 awards for visual art works in charitable and humanitarian actions.

SAMOSTALNE IZLOŽBE SOLO EXHIBITIONS

- 1973. Opatija, Umjetnički paviljon "Duro Šporer"
- 1975. Split, Umjetnički salon
Dugo selo, Dom JNA (s M. Dragijom)
- 1976. Rijeka, Mali salon Moderne galerije
- 1977. Nürtingen, Njemačka, Klub jugoslavena
Zagreb, Galerija "Dubrava" (s V. Jordanom)
Zagreb, Galerija "Lotrščak"
Zagreb, Galerija Instituta "Ruđer Bošković" (s I. Lovrenčićem)
- 1978. Karlovac, Zorin dom
Beograd, Galerija NUBS - Narodni univerzitet
"Braća Stamenković" (s Đ. Zaluški)
- 1979. Zagreb, Umjetnički paviljon
- 1982. Velika Gorica, Galerija "Galženica"
Zagreb, Galerija Instituta "Ruđer Bošković"
- 1983. Križevci, ALTA Atelier likovnih tendencija
- 1984. Paris, Francuska, Le Salon des Nations
Zagreb, Galerija "Zagreb"
- 1986. Paris, Francuska, Cite Internationale des Arts
Zagreb, Galerija Instituta "Ruđer Bošković" (s T. Hruškovcem)
- 1990. Zagreb, Galerija SDK
Zagreb, Institut "Ruđer Bošković"
- 1991. Zagreb, Galerija "Chromos" PBZ
- 1992. Mannheim, Mannheimer Abendakademie, Njemačka
Zagreb, Galerija HDL "Karas"
Rijeka, Galerija "Juraj Klović"
Lovran, Villa Frapa
- 1992. Zagreb, Galerija HPT
- 1993. Zagreb, Galerija INA Trgovina Zagreb
- 1993. Velika Gorica, Galerija "Kordiód"
- 1994. Okić, Galerija "Repišće"
Dugo selo, Galerija "Martin"
Zagreb, Galerija "Urlich"
- 1995. Zagreb, Galerija INA Commerce
Golubovec, Dvorac Golubovec
Zagreb, Galerija "Dubrava"
Zagreb, Muzejsko Galerijski Centar
- 1996. Krapina, Galerija grada Krapine
Osijek, Galerija izlog "Vernissage"
- 1997. Novska, Gradsko poglavarstvo
- 1998. Zagreb, Galerija "Vugrin"
- 2000. Zagreb, Galerija "Zvonimir", MORH
- 2002. Zagreb, Galerija "Dubrava"
Zagreb, Galerija "Autobusni kolodvor"
- 2004. Zagreb, Galerija "Autobusni kolodvor"
- 2005. Split, Galerija "Kula"
- 2005. Novalja, Pag, Galerija "Kunkera"
- 2007. Zagreb, Galerija "Turkalj"
Zagreb, HDLU, 50 godina stvaralaštva
Zlatka Čulara, retrospektiva
Zagreb, Galerija FER

NAGRADE AWARDS

- 1962. Ljubljana, Nagrada za spomenik revolucije u Ljubljani
Rijeka, II. Bijenale mladih, nagrada za skulpturu
- 1971. Beograd, III. Izložba NOB u delima likovnih umetnika Jugoslavije, nagrada za skulpturu
- 1978. Zagreb, III. Nagrada za spomen područje Dotrščine
- 1997. Glina, I. Nagrada za spomenik Banu Josipu Jelačiću
- 1999. Stara Gradiška, I. Nagrada za spomenik Domovinskom ratu

SKULPTURE I SPOMENICI NA JAVNIM MJESTIMA

- 1962. Novska, Tromeda Pakrac, Pakračka Poljana Novska, Spomenik kosturnica XXI. divizije NOB
Zagreb, Tabernakul i raspelo prirodne veličine u crkvi Sv. Obitelji Drvar, Spomen biste Slavka Rodića Marije Bursač
- 1963. Mirogoj, Zagreb, Spomenik Sv. Franje, na franjevačkoj grobnici
- 1972. Ivanić-grad, Spomenik Đure Salaj
- 1974. Zagreb, Spomen bista Nine Maraković
- 1980. Otok kod Vinkovaca, Pročelje crkve Sv. Ante
- 1981. Banja Luka, Spomen biste Franje Kluzi i Dragutina Langa, gradski park
Banja Luka, Spomen bista Marije Mađer
Banja Luka, Šetluci, suradnik na izradi spomen mauzoleja, projekt A. Augustinčića
- 1982. Goričan, Međimurje, Spomenik NOB
- 1989. Njivice, otok Krk, Spomenik starom ribaru
- 1997. Glina, Spomenik Banu Josipu Jelačiću
- 1998. Novska, Fontana u Novskoj
- 1999. Starta Gradiška, Spomenik Domovinskom ratu
- 2000. Kiseljak, BiH, Spomenik Hrvatskim ratnicima
- 2001. Gradac, BiH, Pieta, prilepski mramor
- 2003. Marija Bistrica, Kip Pape Sv. Oca Ivana Pavla II.
Zagreb, Spomenik Sv. Ante, pred crkvom u Sesvetskom Selu
- 2006. Novalja, otok Pag, Spomenik Novljanka
- 2007. Podgora, Ribar
- 2010. Čilipi, Konavoska mati
- 2011. Novalja, Sv. Ante
Novalja, Galebovi
Donja Batina, Pieta
- 2012. Cavtat, F. Tuđman
- 2013. Gruda Konavle, General Bobetko

SAKRALNI OBJEKTI

- Lekenik, Nova crkva u Lekeniku, reljef na oltaru, tabernakul, vitraj Donja Batina, crkva Sv. Jakova, kip Majke Božje, gips
- Trsat, reljef plaketa Majke Božje Trsatske, bronca
- Split, groblje Lovrinac, bista oca, bronca
- Šibenik, groblje Šubićevac, grupni portret obitelji Jadrijević, bronca
- Zagreb, groblje Mirogoj, reljef-bista za rukometaša, bronca
- Zagreb, groblje Mirogoj, tri grobne biste, bronca
- Čilipi, crkva Sv. Nikole, Gospa, ulje na platnu
- Čilipi, crkva Sv. Nikole, Tri sveca, ulje na platnu
- Čilipi, crkva Sv. Nikole, Gospa za kapelicu Špilja

PARKOVI

- Danilovgrad, Crna Gora, skulptura "Peti element", kamen
- Labin, skulptura "Učka", kamen
- Makarska, skulptura "Tabor", kamen
- Jakovlje, Dvorac Jakovlje, skulptura Glave, kamen

- 2000. Kiseljak, BiH, I. Nagrada za spomenik Hrvatskim ratnicima
- 2005. Glina, I. Nagrada za izradu memorijalnog spomenika Domovinskog rata
- 2012. I. Nagrada na Pasijskoj baštini u Muzeju Mimara - Zagreb

ODLIKOVANJA

- 1998. Odličje reda Danice hrvatske
- 2004. Medalja Mare Nostrum Croaticum

PASIONSKA
BAŠTINA

Zagrebačka
županija

Maja Dolencić Malešević

Rođena sam u Zlataru, tada malom mjestu u Hrvatskom Zagorju, od majke Irme i oca Mirka poreskog činovnika, 23. 3. 1936. Krštena u ljetnoj baroknoj crkvi usred tog malog mjesta sa četalištem i važnim zgradama u blizini. Ovdje sam završila pučku školu u vrljeme Drugog svjetskog rata, a po završetku rata četiri razreda osnovne škole i četiri razreda gimnazije (realka) u Varaždinu. U Varaždinu sam pohađala također, četiri razreda muzičke škole, gdje sam svirala klavir kod prof. Anke Šter. Po završetku gimnazije pošla sam u Zagreb, gdje sam nakon godine dana pauze upisala studij Akademije likovnih umjetnosti. Tu sam diplomirala u klasi prof. Ljube Babića. Zahvaljujem također, svoje školovanje i prof. Vjekoslavu Paraću, V. Filakovcu, O. Mujadžiću, Krsti Hegeđušću i ostalim profesorima. Živim i radim u Zagrebu u krugu svoje obitelji.

I was born in Zlatar, which was then a small town in the Hrvatsko Zagorje region, to mother Irma and father Mirko, a tax officer, on 23rd March 1936. I was baptised in a baroque church situated in the centre of that small town, with a promenade and important buildings nearby. It is where I finished the first four grades of elementary school during the Second World War. After the war I finished elementary school and four grades of general-program secondary school in Varaždin. In Varaždin I also attended four grades of music school, where I took piano lessons from prof. Anka Šter. After graduating from secondary school I went to Zagreb, where I, after a year long break, enrolled in a course of study at the Academy of Fine Arts. There I graduated in the class of prof. Ljubo Babić. I would also like to express my gratitude to prof. Vjekoslav Parać, V. Filakovac, O. Mujadžić, Krsto Hegeđušić and other professors. I live and work in Zagreb with my family.

NAGRADE AWARDS

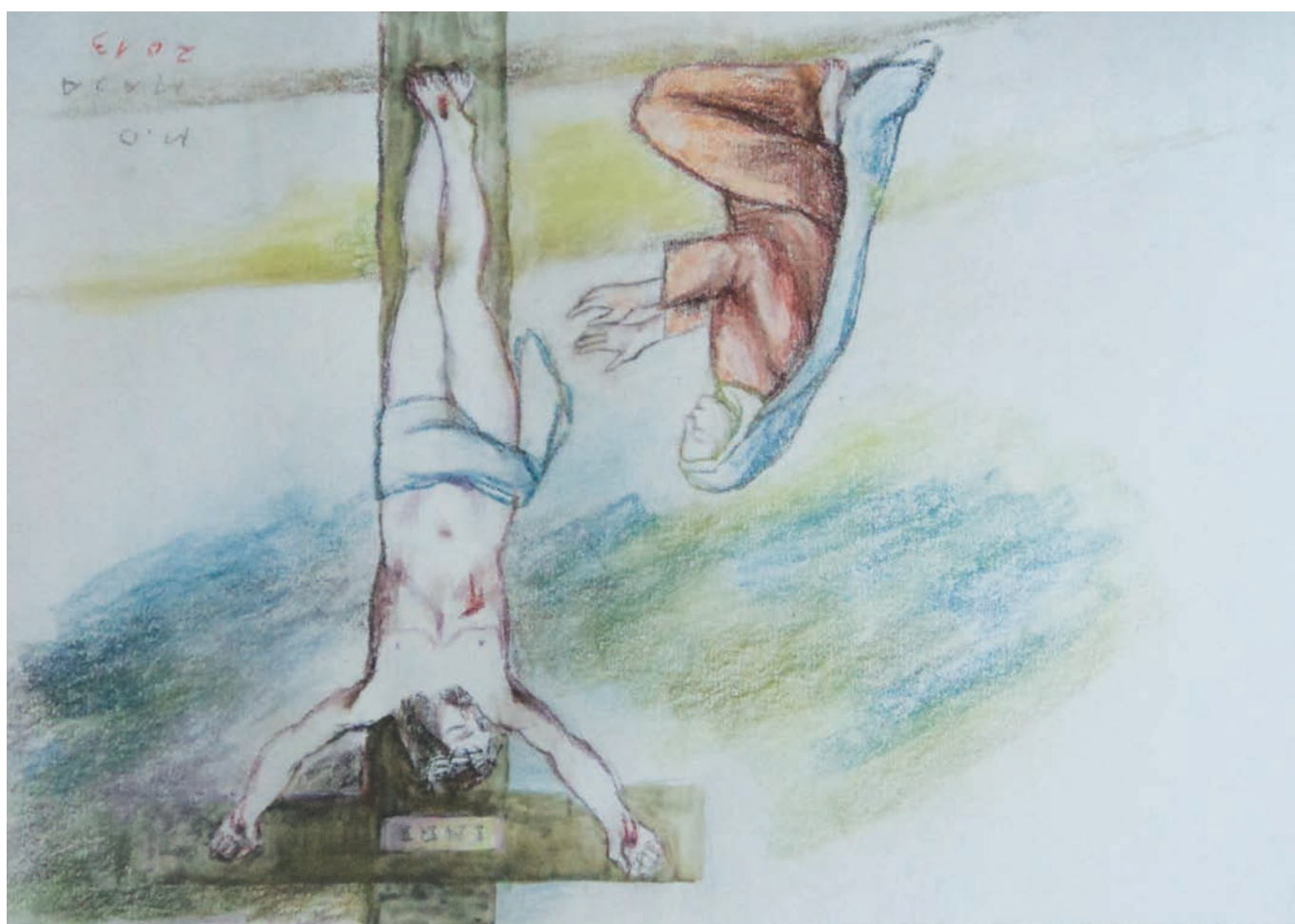
- 1973. Dobitnica je stipendije "Fonda Moša Pijade" za studentski boravak u Parizu.
- 1974. Nagrada na IV. međunarodnoj izlozbi originalnog crteza u Rijeci.
- Nagrada za slikarstvo na IX. zagrebačkom salonu, Zagreb.
- 1975. Nagrada za slikarstvo na jugoslavenskoj izlozbi SULLU-a, Sarajevo.
- 1982. Nagrada na Internacionalnom biennialu portreta, Tuzla.
- 1991. Otkupna nagrada na 13. zagrebačkoj izlozbi Jugoslavenskog crteza, Zagreb.

SAMOSTALNE IZLOZBE SOLO EXHIBITIONS

- 1965. Zagreb, Klub književnika
- 1971. Zagreb, Galerija "Vladimir Nazor"
- 1972. Zagreb, Studio Galerije Forum
- 1974. Beograd, Kolarčev Narodni Univerzitet
- 1975. Osijek, Galerija Zodijak
- 1976. Zagreb, Galerija Izlog
- 1978. Zagreb, Galerija Izlog
- 1980. Zagreb, Galerija Forum
- 1983. Zagreb, Galerija Vočarska
- 1984. Zagreb, Galerija "Josip Ratić"
- 1986. Zagreb, Galerija "Ruder Bošković"
- 1987. Zagreb, Galerija "Miroslav Krajević"
- 1990. Čakovec, Muzej Medimurja
- Split, Galerija "Margarita"

Osim samostalnih, Maja Dolencić Malešević sudjelovala je na osamdesetak skupnih izložbi u zemlji i inozemstvu.

GIVING SHAPE TO THE UNIMAGINABLE

Passion art motifs in the works of Zlatko Ćular and Maja Dolencić Malešević

Among great role models, impressive models and convincing prototypes it is not easy to find an individual solution, evade stereotypes and inertia, and not get caught in sheer arbitrariness, betray motivation by simple illustrativeness of occasions and episodes.

The sculptor Zlatko Ćular grasps the subject of Crucifixion from the personal perspective of age-long dealing with human suffering, drama of corporality and ecstasy of dying.

Cycles such as Jama (the Pit), Taoci (Hostages), Ekshumacija (Exhumation) have prepared him for the motifs of suffering and mortal spasms, only the clay and bronze he uses appear too earthly and physically drastic. Having decided to present the Crucified Christ in the whiteness, cleanliness and detachment of gypsum or plaster, he added to the image of Christ qualities that place him above ordinariness and narration. Although we usually connect plaster with classicist academic methods, when Ćular uses it, it gains harshness and directness of enformelistic surface, and modeling itself is far from pronounced voluminosity or descriptiveness of corpus. The other two crucified bodies (Dizma and Gizma) have been dealt with even more summarily, reduced to signs in the mass. Several coloured drawings accompanying Ćular's passion presentation also prove that the author does not aim for narration but symbolism, does not aim for imitation but suggestion, which is far more suitable for a motif which has a more profound, figurative meaning difficult to grasp.

The painter Maja Dolencić Malešević deals with New-Testament scenes with the same closeness and modesty she has used her entire active life to present the ordinary world, characters from the neighbourhood, postmen, chess players, bandsmen, girls, domestic animals and still nature on plain tables. Her pronouncedly gentle, lyrical feature shaped the contours of the presented extremely summarily, with seriousness and empathy with the solitude and silence of their lives. She thus approaches sacred characters, even Jesus himself, in the manner of Šop, invites him into her familiar setting and recognizes him by possible affinity. This almost Franciscan humility and preference for the beauty of everyday life gives her the right to present even the greatest motifs through the mirror of smallness.

Academician Tonko Maroević

Each time we face the paintings and statues inspired by biblical, and especially by New-Testament motifs, we remember an important difficulty in presenting and shaping something that necessarily evades our insight and understanding, something that definitely surpasses our experience. We almost feel tempted to agree with some ancient theologians who opposed making saints concretized figures, materializing the spiritual, and in particular an artistic and material conception of God's face.

It took long for iconoclasts, opposers (even exterminators, destroyers of icons, sacred paintings, material conceptions of surreal beings and phenomena – as some kinds of blasphemy) to be overpowered by an argument from the Bible itself that a man was created in the image and likeness of God, and that through the Christ's suffering, the Christian god in a way divided (or eschatologically reconfigured) the course of human destiny.

The Passion of the Christ is one of the possible examples of reconciling the irreconcilable extremes, or presenting the divine parable through man's participation, even though such motifs present the danger of excessive earthliness, simplification and painful unambiguously. Whereas non-figurative, non-mimetic morphology is completely adequate for metaphysical and transcendental visions, because it can not be compared nor can it be shaped after potential models, the subjects of the Way of the Cross, Crucifixion and Resurrection give rise to antropomorphic interpretation with all the possible temptations of coarseness, verism, caricature-like quality of naturalism, literalness of hyperrealism. But the path of empathy, sympathy and identification with the suffering, dying and dead God-man keeps looking for and occasionally finds suitable forms of expressive response, creative expression of marginal situations and states.

Passion Heritage invited two established Croatian visual artists, authors with a long history of depicting human figure and spiritual dimension of existence, to exhibit their artwork at this year's exhibition. The disciplines of sculpture and painting complement each other in the process, and different approaches to iconographic tasks with a long tradition in both European and domestic contexts are manifested.

UOBLIČITI NEPRISPODOBIVO

Pasijski motivi Zlatka Čulara i Maje Dolencić Malešević

Svaki put kad se suočimo sa slikama i kipovima nadahnutima biblijskim, a pogotovo novozavjetnim motivima prisjećimo se bitne teškoće predstavljanja, prikazivanja, uobličavanja nečega što nužno izmiče našem vidu i shvaćanju, što svakako nadmašuje naše iskustvo. Takoreći, dođe nam da se složimo s nekim starim teolozima koji su se protivili svakom konkretnom tiziranju svetačkih likova, svakom materijaliziranju duhovnih sadržaja, a pogotovo svakoj likovnoj predodžbi i tvarnoj predstavi Božjeg lica.

Dugo je trebalo da ikonoklasti, protivnici (pa i zatornici, uništavatelji) ikona, svetih slika, predmetne predstave nadstvarnih argumenata iz same Biblije (kao je čovjek stvoren na sliku i priliku Božju, te kako je kršćanski bog kroz Kristovu patnju na neki način podijelio (ili eshatološki prefigurirao) putanju ljudske sudbine.

Upravo je Kristova Pasija jedan od mogućih primjera pomirenja nepomirljivih krajnosti, odnosno predstavljanja božanske parabole kroz čovjekovu participaciju, premda nam se i u toj motivici javljaju nemale opasnosti prevelikog prizemljenja, jakog pojednostavljenja, bolne jednoznačnosti. Dok je za metafizičke i transcendentale vizije nefigurativna, nemime-tička morfologija sasvim prikladna, jer ne podnosi nikakvu usporedbu niti se daje suobličiti s eventualnim modelima, tema kriznog puta, Raspeća i Uskrsnuća izaziva figurativnu, antropomorfnu interpretaciju sa svim mogućim napastima drastičnosti, verizma, karikaturalnosti, doslovnosti hiperrealizma. Ali put empatije, sućuti i svojevrsne identifikacije s patničkim umirućim i mrtvim Bogočovjekom traži uvijek znova i povremeno nalazi odgovarajuće vidove ekspresivnog odgovora, kreativnog izraza rubnih situacija graničnih stanja. Na ovogodišnjoj izlozbi po pozivu "Pasijske baštine" izlazu dva afirmirana hrvatska likovna umjetnika, stvaraoci s dugim kontinuitetom bavljenja ljudskim likom i duhovnom dimenzijom postojanja. Zanimljivo je da se pritom nadopunjuju kiparska i slikarska disciplina, te da se manifestiraju različiti pristupi

ikonografskim zadacima koji imaju dugu povijesnu tradiciju u europskim, ali i u domaćim relacijama. Između velikih uzora, impresivnih modela i uvjerljivih prototipova nije lako naći individualnu soluciju, izbjeći stereotipove i inerciju, te ne upasti u puknu proizvodnju, iznevjeriti motivaciju običnom ilustrativnošću prigoda i epizoda.

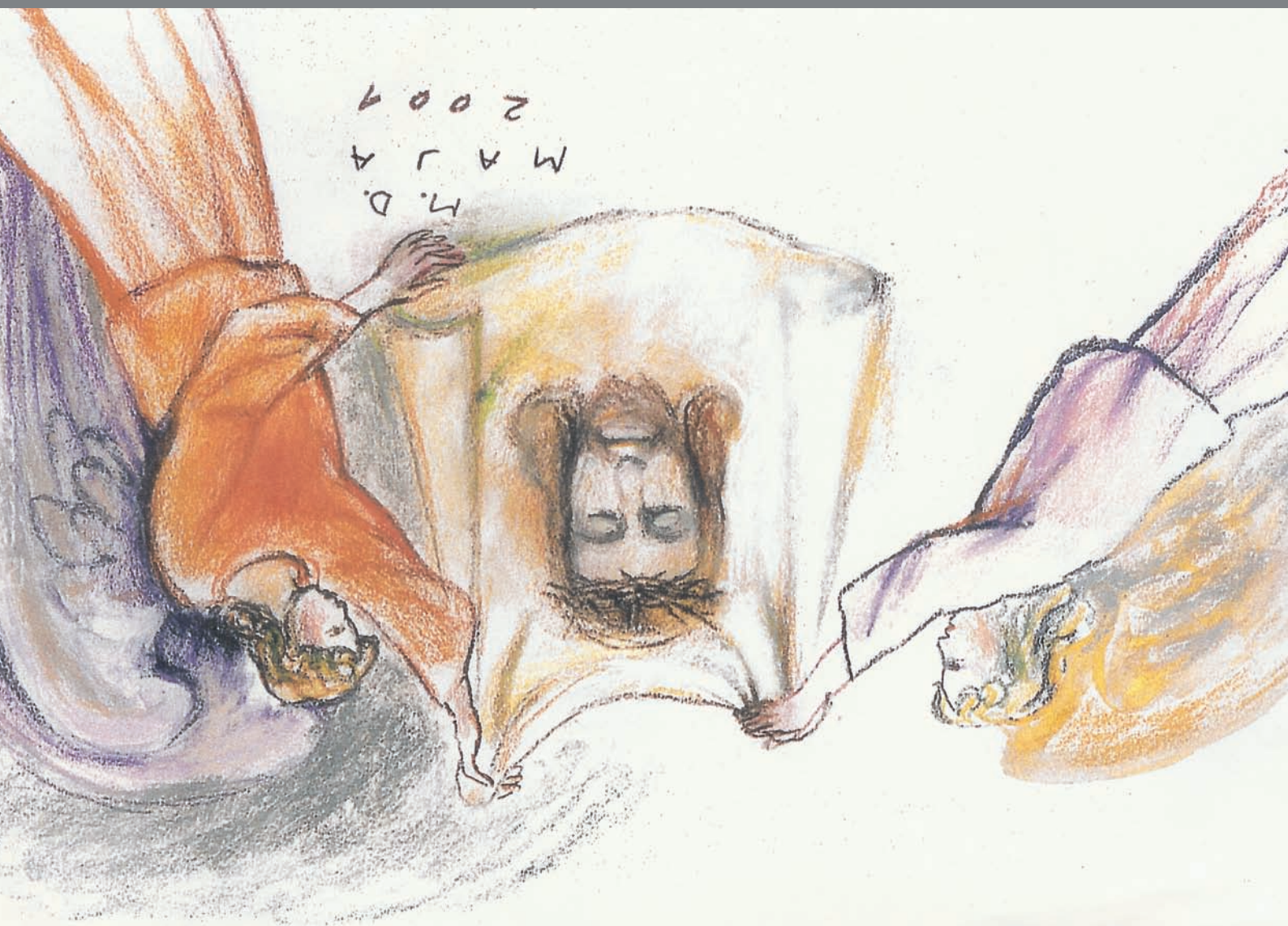
Kipar Zlatko Čular ulazi u temu Raspeća s ulogom vlastitog dugogodišnjeg bavljenja ljudskim stradanjem, dramom tjelesnosti i ekstatom umiranja. Ciklusi poput Jame, Talaca, Ekshumacije pripremi su ga za motiv patnje i smrtnog grča, samo što je materija gline i bronce djelovala odveć gravitacijski zemno i fizički drastično. Odlučivši se predstaviti Raspetog Krista u bjelini, čistoti, izdvojenosti sadre ili gipsa samim time je liku dao svojstva što ga izdižu iz običnosti i narativnosti. Iako gips uglavnom povezuje s klasičističkim akademskim postupcima, u Čularovoj primjeni on ima oporosti i izravnosti enformalističke fakture, a i sama modelacija daleko je od naglašene voluminoznosti ili opisnosti korpusa. Dva druga raspeta tijela (Dizme i Gizme) još su sumarnije tretirana, svadena na znakove u masi. Nekoliko objanilih crteža što prate Čularovu pasionsku prezentaciju također svjedoče kako autoru nije do narativnosti nego do simboličnosti, kako ne teži imitaciji nego sugestiji, a to je svakako primjerenije motivu koji više od slovnog događajnog ima dublje preneseno i teško dohvatno značenje.

Slikarica Maja Dolencić Malešević druzi se s novozavjetnim prizorima s onom istom prisnošću i čednošću s kojom je čitava radnog vijeka predstavljala običan svijet, likove iz susjedstva, poštare, šahiste, muzikante, djevojčice, domaće životinje i mrtve prirode na priprostim stolovima. Njezina izrazito nježna, liriska crta vrlo je sumarno oblikovala obrise predstavljanih, s ozbiljnošću i uživljavanjem u samoću i tišinu njihova življenja. Stoga, ona i svetim likovima, pa i samome Isusu, pristupa upravo "šopovski", poziva ga u bliski joj ambijent i prepoznaje po mogućoj srodnosti. Po toj gotovo franciskanskoj poniznosti i sklonosti za ljepotu svakodnevice stiže pravo da se i s najvećim motivima ogleda u zrcalu malenosti.

PASIJONSKA
BAŠTINA

Muzej Mimara
Zagreb
16.-29. 3. 2013.

Maja Dolencić-Malešević ŽIVOT KRISTA